

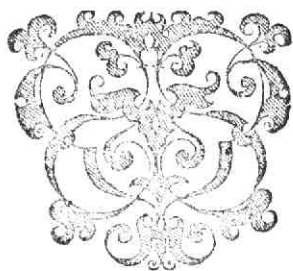
**Sanctiss. D. N. Sixti Papae V. Declaratio, contra Henricum
Borbonium assertum regem Navarrae, & Henricum item
Borbonium, praetensum principem Condensem, haereticos,
eorumque posteros & successores, ac liberatio subditorum,
ab omni fidelitatis & obsequii debito**

<https://hdl.handle.net/1874/9355>

SANCTISS. D. N.
SIXTI PAPAE V.
DECLARATIO.

*Contra Henricum Borbonium assertum Re-
gem Nauarra, & Henricum item Borboni-
um, prætensum Principem Condensem, He-
reticos, eorumq; posteros & successores:
Ac liberatio Subditorum, ab omni
fidelitatis & obsequij debito.*

Ad exemplar Romæ impressum.

COLONIAE AGRIPPINAE.

Excudebat Godefridus Kempensis.

M. D. LXXV.

SIXTVS EPISCOPVS

SERVVS SERVORVM DEI,

Ad futuram rei memoriam.

B I M M E N S A æterni Regis potentia beato Petro, eiusque successoribus tradita auctoritas omnes terrenorum Regum & principum supereminet potestas, ita ut illique in petra consistens, nec ullis aduersantibus, vel etiam secundis flatibus à recto deflexa, incòcussa profert in omnes iudicia; & ne diuinæ maximè leges violètur, summa ope prouidet, & si quos ordinationi Dei resistentes inuenit, seueriore hos vindicta ulciscitur, & quàmuis potentiores de folio deiiciens, veluti superbientis Luciferi ministros ad infima terræ deturbatos prosternit. Quare pro incumbenti nobis Ecclesiarum omnium, populorum, ac gentium sollicitudine, vt animarum saluti in primis prospiciatur, & non solum famulatus nostri, sed etiam omnia futura tempora impijs, ac detestandis monstris purgata cunctis Christiani Orbis partibus pacem afferant, & quietem, & præsertim amplissimo Galliarum Regno in quo Christiana Religio omni tempore ita viguit, tantaque Regum illius pietas, fides, ac deuotio. tot in Romanam Ecclesiam merita extiterunt, vt iure optimo gloriosissimum Christianissimi cognomen ab ea sint cõsecuti, ac etiam ne nos de neglecta officij nostri cura vnquam apud Deum argui possimus, arma militiæ nostræ, quæ non carnalia sunt, sed potentia Deo in destructionem munitionum nunc contra duos potissimum iræ filios Henricum Borbonium quondam Nauarræ Regem, & Henricum item Borbonium olim Principem Condensem exercere compellimur. Ille enim quõdam Rex, Caluini errores, atq; hæreses etiam ab ineunte adolescentia secutus est, pertinaxq; earum patrocinium tandiù exerceuit, quoad claræ mem. Caroli Noni Francorum Regis, & charissimæ in Christo filiarum Catharinæ Reginae eius matris pietissimæ, atque etiam dilecti filij nostri Caroli tit. S. Chrysoconi presbyteri Cardinalis Borbonij patris sui, & Ludouici Mom-

penferij Ducis, pijs frequentibusque hortationibus, a pertis que
eximia virtutis ac doctrinae Theologorum demonstrationib.
ad fidem Catholicam & Apostolicam Romanam (vt existima-
batur) conuersus, hæreticas omnes contra fidem Catholicam opi-
niones Parisijs publicè in Ecclesia damnauit, anathematizauit,
& abiurauit, fidemque ipsam Catholicam expresse professus
est, datisque subinde suis ad fe. re. Gregorium Papam XIII. præ-
decessorem nostrum literis, quibus eundem prædecessorem su-
preum Catholicæ Ecclesiæ caput iam agnoscens, ipsum sup-
plex deprecabatur, vt pœnitentiæ, conuersionis, & obedientiæ
suae confessionem acceptam habere, & anteaكتورum veniam,
remissionisque gratiam concedere dignaretur, firmiter pro-
mittens se fidem ipsam Catholicam perpetuò integrè, ac inui-
olatè seruaturum Quib. literis, vtpotè Regijs idem prædecessor
credens, & paternæ charitatis visceribus comotus, ac etiam gra-
uissimo Regis, Reginae matris, Cardinalis & Ducis prædictorū
de huiusmodi conuersione testimonio adductus, illum ipsum
præteritos errores confitentem, veniamque humiliter petentē
à crimine hæresis, & à censuris Ecclesiasticis propterea incurfis
absoluit, & in gremium Sanctæ matris Ecclesiæ communionem
que fidelium admissit, omni inhabilitate ab eo sublata. Quin et-
iam vt arctiori, & firmiori vinculo ligaretur, cum eo, & Mar-
garita dicti Caroli Regis sorore, quæ ex illa Christianissima
stirpenata, atque alta facillè maritum in officio, & Religionis
Catholicæ obseruantia continere posse sperabatur, dispensa-
uit, vt non obstantibus impedimentis tertij, & aliorum forsan
inter eos graduum consanguinitatis, & cognationis spiritualis,
matrimonium inter se contrahere possent, prout in facie Eccle-
siæ contraxerunt; excursisque deinde aliquot mensibus ille Io-
hannem Duratij Dominum Oratorem suum, qui nomine suo
de pœnitentia, conuersione, fide, & constantia sua in sedis Apo-
stolicæ conspectu sponderet, ad dictum prædecessorem dele-
gavit; habitoque pro eo publico, solemnique in aula Regia de-
more consistorio, in confessu Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Card-
nalianum, Prælatorumque, & aliorum frequentissimo concursu,
professus omnibus supradiçtis, idem Henricus tanquam Rex re-
cens ad fidem conuersus, & vt Catholicus admissus est, tota Vr-

be exultante, & ingentes Deo deconquifita & inuenta oue gra-
tias agente. Sed ille, vt erat vario & inconstanti animo, haud
multo post à Catholica fide, & debita erga fedem Apoftolicam
obedientia, cæterifq; à fe exprefse, & cum iuramento profelfis
deficiens, atque in eo, quo prius erat, cæno reuolutus, à Rege
Chriftianiffimo clam fe subducens, collectoq; in loco ab ip-
fius Regis aula fatis remoto, quàm potuit copiofo hæretico-
rum fccleratorum, aliorumq; id genus impiorum hominum
numero, ibi ea omnia, quæ de Caluinifmi deteftatione, hære-
fum omnium abiuratione, ac Romanæ fidei Catholicæ & Apo-
ftolicæ profefione antea fecerat, palàm reuocauit, teftificans,
fe Caluinifmum ipfum profiteri; prout profelfus eft, eiq; hæ-
refi pertinaci, & obdurato animo femper adhæfit; & in ea hucuf-
que viuens, fæpius hæreticos perduelles, ac feditiofos (quorum
caput, dux, & propugnator in Gallia, & etiam exterorum hæ-
reticorum acerrimus fautor femper fuit) ad arma contra prædi-
ctum Carolum, ac etiam chariffimum in Chriſto filium no-
ſtrum Henricum Francorum Regem Chriftianiffimum, tamet
fi eum vt Regem, ac Dominum fuū colere, vt fororiū amare, &
fequi debebat, omnis fcilicet officij, ac pietatis immemor, ad-
uerfus ipfum, & reliquos Catholicos omnes concitauit, infeftif-
ſimos exercitus, accitis etiam externarum nationum hæreticis
contraxit; à quibus omnia paſſim loca cruentis piorum homi-
num cædibus fœdata, ſacra Dei templa temerata & direpta, Sa-
cerdotes, & viri religioſi cruciatibus trucidati ſunt: oppida præ-
terea, & munitiones Catholicorum partim infidijs, partim vi,
& armis occupauit; & in eis Catholicæ Eccleſiæ ritus prohibuit,
ac ſuſtulit, miniſtros, & concionatores hereticos conſtituit, Ci-
ues & Incolas ad eandem impietatem capeſſendam minis, ver-
beribusq; coegit. Sed ne hæc quidem ſatis ſibi eſſe exiſtimans,
inter alios, intimum quendam ſuum nefarijs artibus ſuis inſtru-
ctum, extra Galliæ fines ad diuerſa loca miſit, per quem cum
primarijs hæreticis impia conſilia ſua communicauit, eorumq;
vires, & arma contra Religionem Catholicam, & Romani Pon-
tificis poteſtatem prouocauit; conciliabula quoq; hæreticorū in
diuerſis Prouincijs habenda curauit; quorum nonnullis (dū ini-
quiſſima illa fœdera contra fidem Catholicā, ac præfertim con-
tra Eccleſias, Clerū, & vniuerſos Catholicos Regni Fræcię tracta-

bantur) ille non solum iuterfuit, sed etiam præfuit: Henricus
verò Borbonius Princeps Condensis, utroque parente hæreti-
cogenitus, cum illi exitialia Caluini dogmata, eorumq; admi-
nistros pertinaciter in omni vita fouissent, eorundem patris, ac
matris secutus hæreses, consimilia facinora etiam adolescens
perpetrauit: deinde eadem illa, qua alter Henricus, operâ,
viam veritatis pœnitentia, & humilitate cordis quantum con-
ijci potuit, arripiens, detestatisq; pariter; & abiuratis pub-
licè omnibus hæreticorum erroribus & detramentis, fidem
Catholicam, vt præfertur, professus est. Quibus ad eun-
dem Pontificem perlatis, ac etiam pro eo similibus precibus
porrectis, ipse prædecessor illum ac etiam quondam Mariam
Cliuensem prætenfam coniugem suam, eodem tunc hæresis
crimine infectam, simili modo pœnitentem, detestantem, ac
profitentem ab hæresi & censuris huiusmodi absoluit, e-
sq; in gremium Catholicæ Ecclesiæ, fideliumq; consortium
recepit; quinetiam ex paternæ charitatis abundantia, cum
eis, vt non obstantè impedimento secundi gradus consanguini-
tatis, quo inuicem tenebantur, matrimoniū inter se cōtrahere
possent, dispensauit. Sed ille paulò post ad pristinam impieta-
tem rediens, deterrimamq; illam viâ, quæ signata, & impressa
erat vestigijs quondam Ludouici Condensis patris sui impij-
ssimi Catholicæ Ecclesiæ persecutoris ingressus, eisdemq; vesti-
gijs insistens, se quoque hæreticorum ac cōsceleratorum homi-
nū dicti Regni Galliæ Ducem ac defensore, bellorumq; ciu-
lium, ac seditionum auctorem præstitit; militum hæreticorum
exterorum copias in Galliam transduxit, Vires & oppida ex-
pugnare tentauit, Tempa euertit, sacra violauit & populatus
est: Sacerdotes indignis modis necauit; ministrosq; impietatum
substitués, peruersam illorū doctrinam publicari, & custodiri
iussit; deniq; ône feritatis & sæuitiæ genus tā in Dei ministros,
quā in ceteros Catholicæ fidei cultores exercuit. Quæ omnia cū
manifesta publica, & notoria sint, cumq; nobis plene & legitime
constet, præsertim ex processu tēpore eiusdem se re. Gregorij
Papæ prædecessoris nostri confecto, & alijs quâ plurimis docu-
mentis, & grauissimis testimonijs Henricum quondam Regē,
& Henricum Condensem prædictos notoriè, & inexcusabilis
crimi-

triminis hæresis, & in hæresim relapsos, atque etiam hæretico-
rum fautoriè reos existere; Nos gladium vindictæ contra eos
pro officij nostri debito exerere coacti, vehemèter indolemus,
quòd illum in hanc prolem detestabilem, ac degenerem incly-
tæ Borboniorum familiæ, in qua spectatæ Religionis candor,
& virtutis decus, ac in sedem Apostolicam obseruantia omni
tempore emicuit, pro his sceleribus conuertere debeamus. Itaq;
in præcelso hoc folio & in plenitudine potestatis, quâ ipse Rex
Regum, & Dominus dominantium, licet nobis indignis tribuit,
constituti, auctoritate Dei omnipotentis, ac beatorum Petri &
Pauli Apostolorum eius, & nostra, ac de venerabilium fratrum
nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio,
pronunciamus, & declaramus Henricum quondam Regem, &
Henricum Condensem supradictos fuisse, & esse hæreticos, in
hæreses relapsos, & impœnitentes, hæreticorum quoque duces,
factores, & defensores manifestos, publicos, & notorios, sicquæ
læse Maiestatis diuinæ reos, & orthodoxæ fidei Christianæ hos-
tes, ad eòd vt nulla possint se tergiversatione, aut excusatione
defendere; ac proinde eos damnabiliter incurrisse in sententias,
censuras, & pœnas sacris canonibus, & constitutionibus Aposto-
licis, legibusq; generalibus, & particularibus contentas, ac hère-
ticis relapsis, & impœnitentibus debitas, & specialiter eosdem
fuisse, & esse ipso iure priuatos, Henricum quondam Regem, vi-
delicet prætenso Nauarræ Regno, illiusque parte, quam adhuc
obtinuit. necnon Bearn: alterum verò Henricum, Condensim,
& vtrumq; eorumq; posteros omnibus, & quibuscunque alijs
Principatibus, Ducatibus, Dominijs, Ciuitatibus, & locis, feu-
disque, & bonis etiam emphyteoticis, & successioneibus, necnon
dignitatibus, honoribus, muneribus, & officijs, etiam Regijs, ac
iurisdictionibus, & iuribus, quæ de facto detinet, & ad quæ ius
quomodolibet habuerunt, seu prætendunt, eosdemque prop-
terea se illis reddidisse indignos, ac fuisse & esse inhabiles, & in-
capaces ad illa retinenda, & alia huiusmodi in posterum obti-
nenda. Ac pariter eos ipso iure priuatos, & incapaces, ac inhabi-
les ad succedendum in quibuscunque Ducatibus, Principatibus,
Dominijs, & Regnis, ac specialiter in Regno Fræciæ, in quo tot
atrocias, & nefaria crimina patrarunt, ac regno ipsi annexis domi-
nijs,

nij, iurisdictionibus, & locis, cæterisq; omnibus bonis, & rebus prædictis, & ad illa aliàs quomodocunq; acquirendum, prout etiam ex abundanti, & in quantum opus est, nos illos, illorumq; posteros priuamus in perpetuum, videlicet Henricū quondam Regem Regno Nauarræ, & illius parte ac Bearnii, & alterū Henricum Condensii, ac vtrunque, & eorum posteros alijs Principatibus, Ducatibus, Dominijs, Feudis, ac cæteris omnibus bonis, & rebus; necnon iure succedendi & acquirendi, alijsq; prædictis vniuersis, & singulis: Ac etiam in perpetuum inhabilitamus eosdem, eorumq; posteros ad illa, & ad successiōem in quibusuis Principatibus, Ducatibus, Dominijs, Feudis, & Regnis, & signanter in Franciæ Regno, & illi annexis omnibus supradictis, suppletes omnes iuris & facti defectus, si qui forsitan interuenerint in eisdem. Quinetiam Proceres, Feudatarios, Vassallos, Subditos, & Populos regnorum, Ducatum, Principatum, & aliorum Dominiorum prædictorum, etiam alium superiorem nō recognoscentes, ac cæteros omnes, qui illis quomodocunq; iurauerunt, à iuramento huiusmodi, ac omni profusus Dominijs, fidelitatis, & obsequij debito perpetuò absolutos esse, prout nos illos omnes tam vniuersè, quàm singulatim, auctoritate præsentium absoluiamus, & liberamus; Præcipimusq; & interdiciamus eis vniuersis & singulis, ne illis, eorumvè monitis, legibus & mandatis audeant obedire: qui secus fecerint, eos excommunicationis sententia innodamus eo ipso. Cæterū eundem charissimum in Christo filium nostrum Henricū Francorum Regem Christianissimum per viscera misericordiæ Iesu Christi hortamur, rogamus ac etiam monemus, vt memor præstantissimæ fidei, & religionis Regum maiorum suorum, quam quasi hæreditatem longè ipso Regno potiore ab eis accepit, memor etiam illius iuramenti, quod in eius coronatione de exterminandis hæreticis solemniter præstitit, auctoritate, potestate, virtute atque animi magnitudine verè regia ad executionem tā iustæ huius sententiæ nostræ incumbat; vt scilicet in hoc quoque gratum se omnipotenti Deo exhibeat, & matri suæ Ecclesiæ obsequium debitum persoluat. Præterea omnibus venerab. fratribus nostris Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis per regnum Franciæ, Nauarræ, Bearnii, & alia prænomina

ta loca

ta loca constitutis in virtute sanctæ obedientiæ præcipimus, & mandamus, vt cum primùm harum literarum exempla ad eorum manus peruenerint, illa publicari faciant, & quantum in ipsis erit, ad effectum perducere curent. Volumus autem, quod eadem præsentis nostræ literæ ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum, & in acie Campi Floræ de Vrbe, vt moris est, affigantur, & publicentur; quodq; earum exemplis etiam impressis, ac Notarij publici manu, & prælati Ecclesiastici, eiusuè Curia sigillo obsignatis eadem prorsus fides in iudicio, & extrà illud ubiq; gentium habeatur, quæ haberetur ipsis præsentibus, si essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ pronuntiationis, declarationis, priuationis, inhabilitationis, suppletionis, absolutionis, liberationis, præcepti, interdicti, innodationis, hortationis, rogationis, monitionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit indignationem omnipotētis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum.

Datum Romæ apud sanctum Marcum, Anno incarnationis Dominicæ Millesimo, Quingentesimo Octogesimo quinto, Quinto Idus Septembris, Pontificatus Nostri Anno Primo.

A: de Alexijs.

† Ego Sixtus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

Ego

†
†
† Ego Io. Antonius Episcopus Tusculanus Card, Sancti Georgij.
†
†
†

† M. Sitticus Card. ab Altaemps.

† Ego In. Aualus Card. de Arag.

† Ego P. Card. Sanctacrucius.

† Ego Gulielmus Sirletus Card.

† F. Michael Bonellus Card. Alex.

† Ego Ludouicus Card. Madrutius.

† Ego Nicolaus Card. Senonensis.

† Iul. Ant: Sanctorius Card. S. Seuerinz.

† P. Card. Cæsius.

† Ego Hier. Card. Rust.

† Io. Hier. Card. Albanus.

†
† P. Card. Deza.

† Ego Ant. tit. SS. Io. & Pauli Card. Carafa.

† Io. Ant. Card. SS. Quatuor.

† Ego Io. Bap. Card. S. Marcelli.

†
†
†
†
† Ego Aug. Card. de Verona.

† Ego Vin. Card. Montis Regalis.

† M. Card. S. Stephani

† Scipio Card. Lancellotius.

† Ferd. Car. de Medicis:

† Phil. Vast. Card. Cam.

† Ego Vincentius Card. Gonzaga

† Ego Franciscus Card. S fortia S. Nicolai,

† Alexander Card. de Montealto,

Anno à Natiuitate Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto , indictione decimatertia, Die vero vigesima prima mensis Septembris, Pontificatus sanctiss.in Christo Patris, & D. N. D. Sixti diuina prouidentia Papæ Quinti Anno primo, Retroscriptæ literæ affixæ, & publicatæ fuerunt in Basilica Principis Apostolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ per nos Hieronymum Lucium, & Nicolaum Tallietum sanctiss.D.N.Papæ Cursf.

Io. Andreas Panizza Mag. Cursf.

